

Warszawa, 5 października 2021 r.

Węgiel zniknie z miksu energetycznego Polski szybciej niż nam się teraz wydaje

93 proc. pytaných przez Polski Instytut Ekonomiczny ekspertów z zakresu energetyki i klimatu jest zdania, że odejście od wydobycia węgla kamiennego i brunatnego ma kluczowe znaczenie dla transformacji energetycznej w Polsce. Jako datę zakończenia spalania węgla kamiennego i brunatnego na potrzeby energetyczne przeciętnie wskazywali oni na 2046 rok. Prawie połowa wskazała, że udział OZE w finalnym zużyciu energii brutto w latach 2031-2035 przekroczy 30 proc. 2035 rok będzie natomiast tym, w którym udział samochodów elektrycznych w ogólnej liczbie samochodów w Polsce przekroczy 10 proc. Uruchomienie elektrowni jądrowej nastąpi w 2038 r., a udział gospodarstw domowych wykorzystujących paliwa stałe spadnie poniżej 20 proc. za 10 lat – wynika z raportu Polskiego Instytutu Ekonomicznego „Foresight energetyczny Polski”.

Przyszłość sektora energetycznego w Polsce będzie wyznaczana w dużej mierze przez dynamiczne zmiany regulacyjne, rynkowe oraz technologiczne związane w ogromnej mierze z polityką klimatyczną UE. Celem badania przeprowadzonego na potrzeby raportu było uchwycenie możliwości i sposobu kształtowania się transformacji energetycznej w Polsce. Analizowane obszary są spójne z tymi, które zarysowano w strategii rządowej *Polityka energetyczna Polski do 2040 r.* W badaniu wzięło udział 27 ekspertów ze świata nauki, biznesu, organizacji pozarządowych i administracji publicznej. Zostali oni poproszeni o skomentowanie dziewięciu tez dotyczących zagadnień transformacji energetycznej, a zebrane dane poddaliśmy szczegółowej analizie, zaprezentowanej w raporcie.

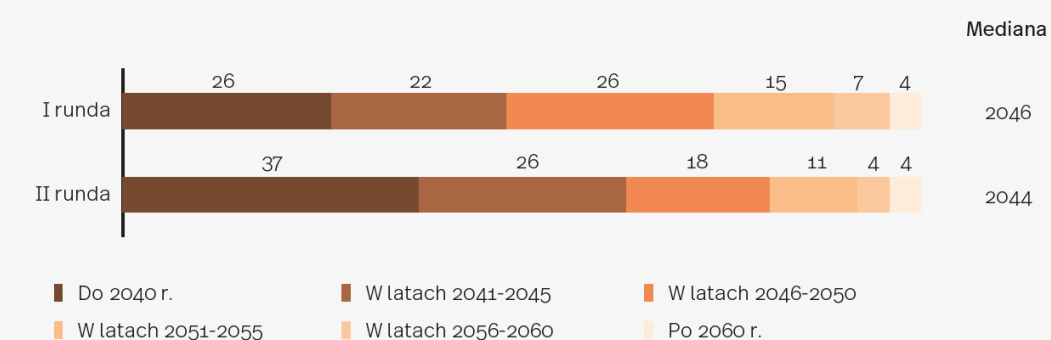
Za najbardziej znaczące dla transformacji energetycznej aspekty eksperci uznali trzy tezy, które dotyczą przyszłości węgla w naszym kraju, wśród nich jest teza o wycofaniu się z wydobycia i wykorzystania węgla na potrzeby energetyczne oraz ograniczeniu udziału gospodarstw domowych wykorzystujących paliwa stałe (na chwilę obecną to głównie węgiel i drewno). Za najmniej istotne z punktu widzenia transformacji energetycznej eksperci uznali z kolei zwiększenie udziału biogazu w sieci przesyłowej. Z raportu PIE wynika, że głównym czynnikiem sprzyjającym transformacji jest wysoki poziom finansowania, zarówno ze środków krajowych, jak i programów unijnych. Drugim znaczącym komponentem jest rozwój technologiczny, który wpływa na zmniejszenie kosztów i niezawodności użytkowania. Wśród najważniejszych barier eksperci wskazali na niestabilność polityczną i wysokie koszty wdrożeń technologicznych – mówi Magdalena Maj, kierownik zespołu energii i klimatu w Polskim Instytucie Ekonomicznym.

Węgiel zniknie z miksu energetycznego, ale same OZE to wciąż za mało, by go zastąpić

Według połowy ekspertów węgiel kamienny i brunatny nie będzie wydobywany w Polsce na potrzeby energetyczne najpóźniej w 2044 r. Najwięcej pytaných uważało, że taka

sytuacja wystąpi do 2040 r. (37 proc.), zaś 26 proc., że w latach 2041-2045. Żaden z pytanych nie zaznaczył odpowiedzi „nigdy”, a tylko 4 proc. podało datę po 2060 r. Oznacza to, że przeważająca większość jest zgodna, iż odejście od wydobycia węgla na potrzeby energetyczne nastąpi w najbliższych trzech dekadach.

▸ **Wykres 2.** Czas realizacji tezy: Węgiel kamienny i brunatny nie będzie wydobywany w Polsce na potrzeby energetyczne – porównanie dwóch rund badania delfickiego (w proc.) i mediana czasu realizacji (w latach)

Źródło: opracowanie własne PIE.

Według połowy ekspertów udział źródeł odnawialnych w finalnym zużyciu energii brutto przekroczy 30 proc. nie wcześniej niż w 2033 r. Blisko 1/3 (30 proc.) ankietowanych uważa jednak, że cel ten zostanie zrealizowany przed 2030 r. Jedynie 11 proc. twierdzi, że nastąpi to po 2040 r. Jako uzasadnienie typowanych przedziałów czasowych eksperci wskazują rosnącą opłacalność OZE, rosnące koszty uprawnień do emisji CO₂ i planowaną przez PSE modernizację sieci przesyłowych.

Co ciekawe, według ponad połowy ankietowanych ekspertów (52 proc.) rosnące zużycie gazu ziemnego w polskiej energetyce ma mieć duże znaczenie dla transformacji energetycznej. Ich zdaniem istotna rola gazu wynika przede wszystkim z jego potencjału jako paliwa przejściowego w procesie odchodzenia od węgla. Jednocześnie, aż 26 proc. ankietowanych zaznaczyło, że nigdy nie dojdzie do znaczącego wzrostu spalania gazu ziemnego w elektrowniach i elektrociepłowniach. Jako uzasadnienie wskazywali na rosnące koszty uprawnień do emisji CO₂, skutkujące tym, że spalanie gazu ziemnego będzie nieopłacalne, a z czasem gaz także zacznie być ich zdaniem wypierany przez OZE.

Elektrownia jądrowa powstanie z opóźnieniem, niejasna przyszłość elektromobilności

Większość ekspertów (56 proc.) uważa, że elektrownia jądrowa zostanie oddana do użytku w Polsce w latach 2036-2040, a więc o kilka lat później niż zakłada się w Programie polskiej energetyki jądrowej, według którego pierwszy blok ma zostać uruchomiony w 2033 r. Co ciekawe, 26 proc. badanych uznało, że w Polsce nigdy nie powstanie elektrownia jądrowa.

Zdecydowana większość pytaných (67 proc.) jest zdania, że moc zainstalowana w morskich farmach wiatrowych w Polsce przekroczy 10 GW między 2031 a 2035 r. Wśród argumentów przemawiających za szybkim osiągnięciem 10 GW mocy zainstalowanej elektrowni *offshore* znalazły się stan zaawansowania obecnych prac, wysokie nakłady inwestycyjne i wola polityczna do szybkiego rozwoju morskich farm wiatrowych w Polsce.

Badani byli podzieleni w opiniach na temat znaczenia dla transformacji energetycznej większego udziału samochodów elektrycznych w ogólnej liczbie samochodów. Wprawdzie ich zdaniem pojazdy elektryczne to jedyna alternatywa dla transportu opartego na paliwach kopalnych, jednak równocześnie rozwój elektromobilności stanowi istotne obciążenie dla systemu, ponieważ samochody elektryczne zwiększą zapotrzebowanie na moc i energię w systemie. Ponadto, rola samochodów elektrycznych jest postrzegana jako bardziej istotna w walce o czyste powietrze w miastach niż jako motor transformacji energetycznej. Najczęściej wskazywano, że udział samochodów elektrycznych w ogólnej liczbie aut w Polsce przekroczy 10 proc. nie wcześniej niż w 2035 r.

Zachęty pomogą skłonić gospodarstwa domowe do rezygnacji z paliw stałych

Połowa respondentów twierdziła, że udział gospodarstw domowych wykorzystujących paliwa stałe spadnie poniżej 20 proc. do 2030 r. Eksperti opowiadający się za szybką realizacją tezy argumentowali, że do eliminacji paliw stałych mogą doprowadzić odpowiednie systemy zachęt i regulacje ustawowe. 37 proc. z nich jako najbardziej prawdopodobny czas realizacji tezy wskazało późniejszy okres: lata 2031-2035. Wśród podawanych argumentów wyraźnie zaznaczony był problem ciągle dużego odsetka osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, co wymaga długofalowych inwestycji w wymianę pieców. Ponadto wskazywano także na istotną rolę świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Obszary badawcze Polskiego Instytutu Ekonomicznego to przede wszystkim handel zagraniczny, makroekonomia, energetyka i gospodarka cyfrowa oraz analizy strategiczne kluczowych obszarów życia społecznego i publicznego. w Polsce. Instytut wykonuje analizy i ekspertyzy na potrzeby realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a także popularyzuje polskie badania naukowe w zakresie nauk ekonomicznych i społecznych w kraju i za granicą.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak

Rzecznik Prasowy

T: +48 727 427 918

E: ewa.balicka@pie.net.pl